

ROLA SUWERENNOŚCI TECHNOLOGICZNEJ W KSZTAŁTOWANIU POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA UE – KOMENTARZ DO BIAŁEJ KSIĘGI UE

WPROWADZENIE

[Biała księga w sprawie obronności europejskiej – Gotowość 2030](#) to dokument programowy Komisji Europejskiej i Wysokiej Przedstawicielki, który wyznacza nowe ramy dla wspólnej polityki obronnej Unii. Powstała w odpowiedzi na narastające zagrożenia geopolityczne, w tym rosyjską agresję na Ukrainę oraz niedoinwestowanie sektora obronnego. Dokument ten wpisuje się w szerszy kontekst polityki [suwerenności technologicznej UE](#) podkreślając potrzebę [budowy silnej, innowacyjnej i autonomicznej bazy przemysłowo-obronnej w Europie](#). *Biała księga* wyznacza kierunkowe ramy dla wspólnej europejskiej polityki obronnej w czasie intensyfikujących się napięć geopolitycznych i redefinicji strategicznych priorytetów UE.

Suwerenność technologiczna Unii Europejskiej stanowi element strategii bezpieczeństwa i obrony, a to bezpośrednio znajduje odzwierciedlenie w *Białej księdze*. Dokument ten podkreśla znaczenie budowy niezależnych zdolności technologicznych Europy w kontekście rosnących zagrożeń geopolitycznych oraz konkurencji międzynarodowej. Poniżej przedstawione zostały główne aspekty (działania i narzędzia) tej strategii oraz ich implikacje dla polityki UE.

1. **Zmniejszenie zależności od zewnętrznych źródeł technologii i surowców.** Dokument zwraca uwagę na ryzyko wynikające [z nadmiernej zależności](#) od podmiotów spoza UE, wskazując, iż *dostęp do kluczowych materiałów, technologii i komponentów może być zagrożony*. Taka zależność zwiększa podatność UE na zakłócenia w łańcuchach wartości, a to może osłabić zdolności obronne i strategiczne.
2. **Rozwój technologii krytycznych jako fundament konkurencyjności gospodarki i sektora obronnego UE.** W dokumencie podkreślono konieczność rozwoju i inwestowania [w technologie przełomowe dla obronności](#), takie jak sztuczna inteligencja, technologie kwantowe czy robotyka. Jednocześnie bezpośrednio wskazano na aspekt technologii jako

Komentarz

narzędzia rywalizacji geopolitycznej: *Technologia będzie główną cechą konkurencji w nowym środowisku geopolitycznym*. Samodzielny rozwój technologii uznanych za kluczowe, krytyczne bądź strategiczne pozwoli UE zmniejszyć zależność od podmiotów zewnętrznych oraz wzmocnić jej pozycję jako lidera innowacji.

3. **Zwiększenie inwestycji w badania i rozwój.** UE planuje znacząco zwiększyć nakłady na badania i rozwój (B+R), co zostało podkreślone w dokumencie. Finansowanie badań jest niezbędnym elementem strategii uniezależnienia się od technologii rozwijanych poza UE.
4. **Współpraca europejska czynnikiem wzmacniającym suwerenność technologiczną.** Dokument jednoznacznie wskazuje, że suwerenność technologiczna nie powinna być traktowana jako wyłącznie narodowy priorytet, ale jako [wspólny wysiłek państw członkowskich](#), gdyż to *wspólne projekty obronne i inicjatywy badawcze powinny być promowane w ramach współpracy między Państwami Członkowskimi*. Koordynacja działań pozwoli na efektywne wykorzystanie zasobów oraz ograniczenie ryzyka fragmentacji rynku.
5. **Rola MŚP w budowaniu niezależności technologicznej.** Dokument podkreśla coraz większą rolę MŚP w europejskim sektorze obronnym uznając, że są to *elastyczni dostawcy technologii i innowacji w społeczności obronnej*. UE dostrzega potrzebę ich [wsparcia poprzez finansowanie](#) oraz regulacje ułatwiające ich udział w rynku zbrojeniowym.

Biała księga w sprawie obronności europejskiej – Gotowość 2030 wskazuje, że budowa silnej, autonomicznej i innowacyjnej bazy przemysłowo-obronnej wymaga skoordynowanych działań, które obejmują: ograniczenie zależności od technologii i surowców spoza UE, rozwój technologii krytycznych, zwiększenie inwestycji w badania i rozwój, pogłębienie współpracy między państwami członkowskimi oraz wsparcie dla MŚP jako motorów innowacji. Pokazuje to postulowane przez zespół Ł-ITECH założenie, że **suwerenność technologiczna nie jest celem samym w sobie, lecz warunkiem skutecznej polityki bezpieczeństwa i obrony**.

Wykres 1. Polityka suwerenności technologicznej w założeniach *Białej księgi w sprawie obronności europejskiej – Gotowość 2030*

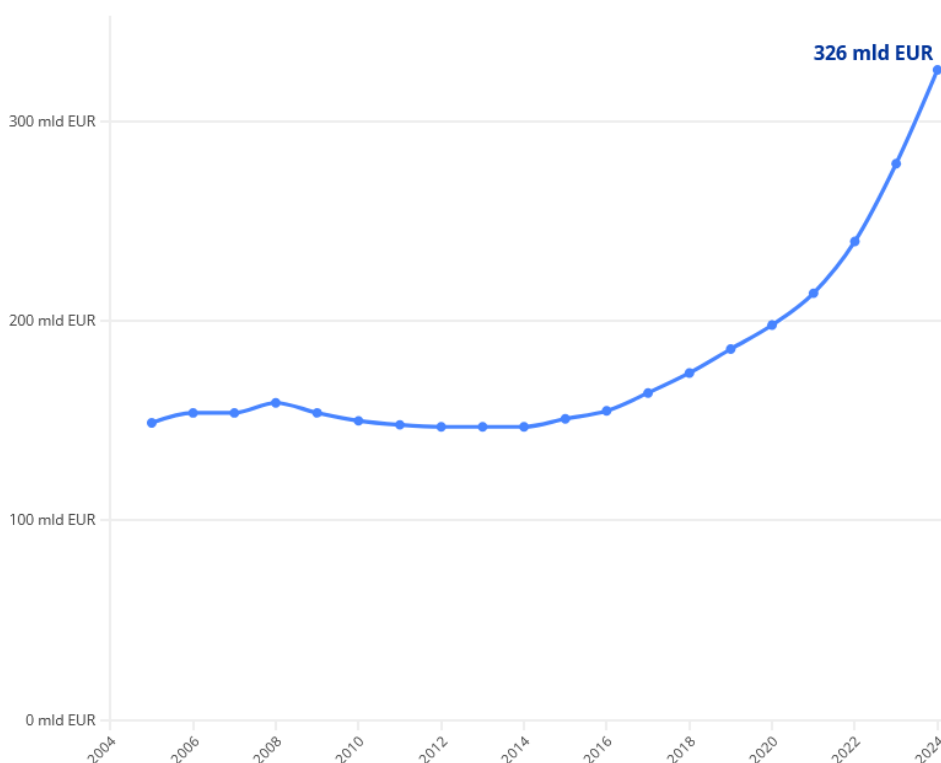

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Białej księgi w sprawie obronności europejskiej – Gotowość 2030*

NARZĘDZIA WSPARCIA POLITYKI SUWERENNOŚCI TECHNOLOGICZNEJ UE

Założenia zawarte w *Białej księdze* przedstawiają rosnące zaangażowanie Unii Europejskiej w obszarze suwerenności technologicznej szczególnie poprzez wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). W latach 2023–2027 Europejski Fundusz Obronny (EDF) przewiduje przeznaczenie do 840 milionów EUR na wsparcie MŚP. W samym 2023 roku MŚP stanowiły około 50% wszystkich wnioskodawców, ubiegając się o 30% dostępnych środków, co potwierdza ich główną pozycję w systemie finansowania projektów obronnych i technologicznych w UE.

Wykres 2. Wydatki na obronność UE w latach 2005-2004

Źródło: Europejska Agencja Obrony

Komentarz

Równocześnie zauważalny jest istotny wzrost wydatków obronnych w skali całej Unii. Od 2021 roku [nakłady na obronność](#) zwiększyły się o ponad 31%, osiągając rekordowy poziom 102 miliardów EUR w 2024 roku. To niemal dwukrotnie więcej niż w 2021 roku, co wskazuje na rosnącą wagę bezpieczeństwa i zdolności obronnych we wspólnotowej polityce. Wydatki obronne mają stanowić 1,9% PKB UE, co przekłada się na około 326 miliardów EUR w 2024 roku, odzwierciedlając strategiczne przesunięcie priorytetów budżetowych.

Dodatkowym narzędziem wspierającym te cele jest instrument [SAFE](#) (Security and Action for Europe), którego planowany budżet wynosi do 150 miliardów EUR. Środki te mają służyć jako wsparcie dla państw członkowskich w zwiększaniu nakładów na bezpieczeństwo i obronność. Ma on także wzmacniać ogólną zdolność UE do działania w warunkach rosnących napięć geopolitycznych i potrzeby większej autonomii technologicznej.

KONKLUZJE

Można uznać, że zgodnie z założeniami *Białej księgi* **suwerenność technologiczna** UE to polityka odnosząca się do **strategicznych działań** w obszarach: zmniejszania zależności od podmiotów zewnętrznych, zwiększania inwestycji w badania i rozwój, wspierania innowacyjnych MŚP oraz koordynacji działań państw członkowskich. Wyraźnie widać rosnące zaangażowanie UE w budowanie technologicznej niezależności jako **fundamentu bezpieczeństwa** i stabilności w coraz bardziej wymagającym środowisku międzynarodowym.

Poza wzmocnieniem obronności, inicjatywa suwerenności technologicznej zmusza UE do **redefinicji granic między polityką bezpieczeństwa a strategią rozwoju innowacji**. W efekcie staje się ona katalizatorem głębszej integracji państw członkowskich, gdzie wspólne inwestycje w badania i rozwój oraz koordynacja projektów obronnych przekładają się na spójniejszą i zintegrowaną politykę europejską.

Znaczące wsparcie finansowe dla **MŚP** wskazuje, że UE postrzega małe i średnie przedsiębiorstwa jako aktorów w **dynamicznym przekształcaniu europejskiego sektora obronnego**. Ten **model** może przyczynić się do stworzenia **elastycznego ekosystemu**, w którym innowacyjne rozwiązania

Komentarz

generowane przez MŚP mają potencjał zarówno do wzmocnienia zdolności obronnych, jak i do wywierania pozytywnego efektu na rozwój technologii cywilnych.

Autor

dr Piotr Lewandowski

